

En evaluering af DK 562, et fund af massevis forekomst af én art *Echinocorys* søpindsvin. Fra skrivekridtet, Tidlig Maastrichtien, ved Store Stejlebjerg, Møns Klint i forbindelse med et skred der.

Foto: Sten L. Jakobsen, Geologisk Museum.

Fundet består af en flintblok med dimensionerne ca. 35 x 30 x 30 cm. I flinten sidder en mængde søpindsvin, oprindelig med kridtmasse imellem. På den ubehandlede sten kunne der erkendes skaller eller skaldele af lidt mere end tyve individer. På den nu afrensede (sandblæste) blok fremkom yderligere rester, således at der nu i alt må regnes med oprindelig 30 individer. Dyrenes skaller forekommer tilsyneladende i ét lag, men skallerne ligger hulter til bulter imellem hinanden. Såvidt det kan erkendes, stammer alle genkendelige skaller fra en og samme art af den irregulære søpindsvineslægt *Echinocorys*. *Echinocorys*-arter er kendt for at være meget vanskelige at definere og adskille, og slægten udviser en meget stor formvariation. Nogle forskere splitter og andre samler ”arter”. Der er meget lidt videnskabelig enighed om *Echinocorys*. De *Echinocorys*-skaller, der optræder i DK 562 tilhører formodentlig den formgruppe (p.g.a. afrundet overgang fra siderne til bunden som derved bliver forholdsvis lille, et ikke særlig bredt peristom, tendens til en afrundet køl på skallens bagende m.m.), som af Ravn i 1927 opfattes som *Echinocorys perconicus* (von Hagenow, 1842) – Wind i 1959 mener, at der ikke er tale om von Hagenows art, og han definerer Ravns eksemplarer som *Echinocorys pusolus* Leske, 1778 *pustolus* n.ssp. Senere har Smith & Jeffery i 2000 betragtet alle Sen Kridt former af *Echinocorys* som en samlet artsgruppe benævnt *Echinocorys scutatus* Leske, 1778.

Stykket DK 562 vurderes i en **videnskabelig vinkel** som interessant ud fra forekomsten af mange individer på én gang og tilmed individer af ens størrelse og formodentlig dermed af ens alder – måske er alle individer klækket samme år, og måske er de endog meget nært beslægtede. De mange

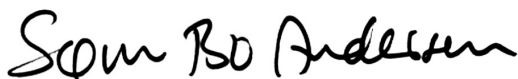
skaller hulter til bulter på samme sted kunne minde lidt om forholdene ved Danekræ DK3, *Temnocidaris danica* fra Fakse Kalkbrud. Formodentlig har de mange søpindsvin søgt føde sammen i tætte bestande, hvor de må have pløjet gennem kridtslammet på havbunden. De er så sidenhen sandsynligvis blevet fanget af et undersøisk skred (turbidity current), som væltede dem rundt imellem hinanden.

Ud fra de fritpræparerede itubrudte skaller ses det, hvor uventet tynde, skallerne egentlig var hos denne "art". Dette kunne være en tilpasning til ikke at synke ned i en blød slambund. Den tynde skaltykkelse er ny viden, og det kunne måske være med til at opklare gåden om, hvorfor man aldrig har fundet virkelig små *Echinocorys*-skaller ved slemme-prøvetagning o.s.v. De mindre skaller må simpelthen have været så ekstremt tynde i væggen, at de ikke ville have kunnet klare selv det mindste tryk i et sediment under sammenpresning.

Ud fra et **udstillingsmæssigt synspunkt**, som også indgår i Danekræ-loven, må det siges, at DK 562 har et stort udstillingsmæssigt potentiale. Det er ganske overvældende at se så mange af disse dyr samlet i ét lag, og det må sætte tilskuerens tanker i gang med at forestille sig dels den datidige levevis, dels den "katastrofe", som overmandede dyrene, og som også var med til at sikre dem for eftertiden. Undertegnede har aldrig før set *Echinocorys* fra Kridt bevaret i disse mængder, samlet og bevaret i 3D. Fra Danien kendes nogle flintblokke med mange *Echinocorys obliqua*, men de er alle (bortset fra et nyt fund, som jeg kun har hørt om) totalt indlejrede i flinten og ses blot som gennemskårne, cirkulære figurer.

Det vurderes samlet, at DK 562 virkelig bør sikres dels for museumsverdenen og dels for den videnskabelige dokumentation af levevis og taphonomi hos denne type søpindsvin. Ud fra fornemmelsen af, at et fund som dette er et sjældent forekommende fænomen at få bevaret, foreslås en økonomisk kompensation på 3500-5000 kr.

Med venlig hilsen

Søren Bo Andersen, sba@geo.au.dk
Geologisk konservator, palæontolog
Geologisk Institut, Aarhus Universitet

Litteratur:

Ravn, J.P.J. 1927: De Irregulære Echinider i Danmarks Kridtaflejringer. - Det Kongel. Danske Vidensk. Selsk. Skrifter, Naturvid. og Mathem. Afd. 9. Række, I, 1. 74 pp. København.

Smith, A.B. & Jeffery, C.H. 2000: Maastrichtian and Palaeocene Echinoids: A key to world faunas. - Special Papers in Palaeontology No. 63. The Palaeontological Association, London.

Wind, J. 1959: Echinocorys-Formerne og deres stratigrafiske Udbredelse i det øverste Kridt i Danmark. - Medd. DGF, vol.14/2, 122-138. København.